
ПАМ'ЯТІ АНДРІЯ ОЛЕКСАНДРОВИЧА БІЛЕЦЬКОГО

10 квітня 1995 р. на 84 році життя раптово помер відомий вчений, визнаний голова вітчизняної класичної філології, доктор філологічних наук, професор Андрій Олександрович Білецький.

А. О. Білецький народився 12 серпня 1911 р. в місті Харкові. Вихованням і освітою Андрій Олександрович в основному завдячував батькам — видатному філологу академіку О. І. Білецькому та матері Марії Ростиславівні, яка досконало знала французьку та німецьку мови. Завдяки своєму надзвичайному інтересу до історії і культури різних народів світу А. О. Білецький знав крім багатьох нових європейських мов та давніх індоєвропейських — латини, грецької, санскриту — деякі східні — арабську, іврит, фарсі, турецьку, давньоєгипетську і коптську, в останні роки життя вивчав китайську і японську мови.

Протягом понад тридцяти років А. О. Білецький очолював кафедру спочатку класичної філології, а згодом загального мовознавства і класичної філології Київського державного університету, де постійно читав курс загального мовознавства і численні спецкурси, у тому числі з давніх мов і античної культури. Чимало часу було віддано підготовці наукових кадрів. Професор Білецький був науковим керівником десятків дисертацій, виступав офіційним опонентом на захистах кандидатських та докторських дисертацій з питань загального мовознавства, класичної філології, романістики, германістики, сучасної української мови та літератури, на вчених радах України, Росії, Грузії, Вірменії. Навіть за

місяць до смерті він читав відгук на написану іспанською мовою дисертацію «Структура і семантичні особливості «Ідилії Феокрита», яка була захищена в Київському державному університеті.

Хоч педагогічна діяльність відбирала багато часу і сил, Андрій Олександрович плідно займався наукою, яка, головним чином, була пов'язана з різними проблемами мовознавства. Але, незважаючи на це, вчений протягом багатьох років підтримував тісні контакти з Інститутом археології НАН України. Він приділяв значну увагу вивченню епіграфічних пам'яток з античних міст Північного Причорномор'я, зокрема Ольвії. Ним були прочитані і опубліковані одні з найцікавіші з написів цього міста, знайдених в повоєнні роки. Разом з російськими вченими Т. М. Кніпович, О. І. Леві, Є. Г. Кастанаян, Й. Б. Брашинським А. О. Білецький брав активну участь у виданні праці «Надписи Ольвіи (1917—1965)». — Л., 1968, яка має велике значення для вивчення історії і культури цього полісу.

Працюючи в Інституті археології в 1988—1989 рр., Андрій Олександрович переклав на українську мову «Історії» Геродота. Книга вийшла друком у 1993 р. Це перше повне видання твору знаменитого давньогрецького історика українською мовою. Автор перекладу намагався якнайточніше передати особливий стиль мови історика, своєрідність і характерні риси його прози.

За останнє десятиріччя А. О. Білецький написав кілька наукових і науково-популярних праць: «Грецька топоніміка Криму», «Мифология Дальнего Востока», «Слово про мову», «Етимологічні етюди» тощо. До останньої години життя проф. Білецьким працював за своїм робочим столом у маленькому сільському будинку в Бучі поблизу Києва. До його творчої спадщини належать також сотні оповідань, віршів,

різноманітних малюнків, які він читав і показував друзям. Його різнобічні творчі пошуки і, залишені ним праці, потребують наукових досліджень.

А. О. Білецький завжди був добрим і доброзичливим вчителем, ніс людям прогресивні надбання культури й освіти. Світла пам'ять про нього назавжди залишиться з усіма, хто вчився у нього, працював і спілкувався з ним. Його творча спадщина увійде в основний фонд вітчизняної науки і культури.

ПАМ'ЯТІ МИКОЛИ МИХАЙЛОВИЧА ШМАГЛІЯ

М. М. Шмаглій народився 26 липня 1931 р. в с. Фастівці Бахмацького р-ну Чернігівської обл. в сім'ї селянина. 1937 р. сім'я переїжджає до м. Якутська. Тут М. М. Шмаглій навчався і 1948 р. закінчив середню школу. Того ж року він приїздить до м. Києва, щоб продовжити навчання. В серпні, успішно склавши іспити, вступає на історичний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка.

Тут Микола Михайлович познайомився з наукою, що стала справою його життя — археологією. За час навчання він як практикант і лаборант працював у ольвійській (1950—1951) та Буго-Дніпровській (1952 р.) експедиціях, протягом трьох років був старостою археологічного гуртка, де неодноразово виступав з доповідями та повідомленнями. Дипломну роботу «Землеробство в давній Русі» захистив на «відмінно», закінчивши у 1953 р. університет з відзнакою.

У 1954 р. М. М. Шмаглій вступив до аспірантури Інституту археології АН УРСР. Науковим керівником аспіранта був затверджений доктор історичних наук О. М. Бібіков. Темою кандидатської дисертації була обрана історія пізньотрипільського населення Волинського Полісся. Відповідно до неї було розпочато польові дослідження пізньотрипільського поселення поблизу с. Троянів на Житомирщині. Ця пам'ятка дала назву новому типу пізньотрипільських пам'яток, виділеному М. М. Шмаглієм, які раніше

включали до числа пам'яток городського типу. По закінченні аспірантури в листопаді 1957 р. М. М. Шмаглія було направлено до Інституту археології АН УРСР на посаду молодшого наукового співробітника, де він розпочав роботу у відділі первісної археології, виконуючи також обов'язки вченого секретаря Науково-методичної ради охорони пам'яток культури при президії АН УРСР. М. М. Шмаглій продовжив працю над дисертацією, завершуючи монографічне дослідження поселення Троянів. Кандидатську дисертацію «Городсько-волинський варіант Трипільської культури» було захищено у травні 1962 р. в Інституті археології АН СРСР у Москві. Матеріали дисертації було використано при написанні розділу про пам'ятки городського типу, опублікованого у першому (1971 р.) виданні тритомної «Археології Української РСР».

У 1961—1963 рр. М. М. Шмаглій брав участь у великих новобудовних дослідженнях, які розгорнулися на Дніпрі в зв'язку з спорудженням Канівського водосховища. З розвідкою він пройшов багато кілометрів по правому березі водосховища, виявивши та дослідивши пам'ятки різного часу, в тому числі і трипільські. Кілька років працював заступником начальника Трипільської експедиції, що розкопувала поселення середнього етапу трипільської